

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาการเปลี่ยนหน่วยสร้างประโยคเน้นส่วนในเนื้อหาที่เป็นวิชาการจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นตารางในลักษณะดังนี้

ตาราง 1 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หน่วยสร้างประโยคเน้นส่วน		ชนิดประโยค	ชนิดประโยค	กลวิธีการ
ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล	ต้นฉบับ	ฉบับแปล	แปล
He was elected to Parliament	เขาได้รับเลือกเข้าสู่รัฐสภา	กรรมวาจก	กรรมตุวาจก	เปลี่ยนชนิดประโยค
This problem was classified into two types	ปัญหานี้แบ่งเป็นสองชนิดย่อย	กรรมวาจก	ประโยคยกส่วน	ใช้ประโยคยกส่วน
There prove to be some troubles	มีการพิสูจน์ได้ว่ามีปัญหาเดือดร้อนบางประการ	ประโยคประธาน ไว้ความหมาย there	ประโยคปรากฏ มี	ใช้ประโยคคู่เทียบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขณะที่เก็บข้อมูลจะวิเคราะห์หาประโยคประโยคเน้นส่วนในภาษาต้นฉบับไปด้วย โดยไล่อ่านไปที่ละประโยค หากพบประโยคเน้นส่วนจะบันทึกลงในช่อง "ภาษาต้นฉบับ" ของตารางจัดเก็บข้อมูล โดยในการพิจารณาจะอาศัยหน่วยสร้างประโยคเน้นส่วนในภาษาอังกฤษที่ Givón (1990; Celce-Murcia and Larsen-Freeman, 1999; Singnoi, 2007) เสนอไว้เป็นแนวทางในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

Givón (1990) ได้แสดงแบบลักษณ์ (รูปแบบและหน้าที่) ของหน่วยสร้างของประโยคเน้นส่วนดังกล่าว ซึ่งแต่ละชนิดอาจมีคู่เทียบในภาษาไทยซึ่งปรากฏในงานของ Singnoi (2007) ดังต่อไปนี้

1. หน่วยสร้างประโยคยกส่วน

หน่วยสร้างประโยคยกส่วน (fronting หรือ Y-movement) เป็นโครงสร้างที่ใช้แสดงการเน้นส่วนที่ปกติไม่ปรากฏหน้าประโยค โดยการยกส่วนนั้นที่ไปหน้าประโยค เพื่อทำหน้าที่แสดงข้อมูลเก่ามีความสัมพันธ์กับหัวเรื่องในบริบทและข้อมูลที่ขัดแย้ง (contrast) ด้วยในขณะเดียวกัน ยกตัวอย่างในภาษาอังกฤษ เช่น (Givón, 1990)

บริบท: She has two brothers, Tom and Jerry.

She likes Tom a lot....

ประโยคต่อไป: ...Jerry (rather than Tom) she can't stand.

ในตัวอย่างประโยคสุดท้ายเป็นโครงสร้างประโยคยกส่วนที่เน้นส่วนกรรม Jerry เนื่องจากเป็นส่วนที่เป็นข้อมูลเก่าในบริบท (ปรากฏในประโยคแรก) และแสดงความขัดแย้งว่าไม่ใช่ Tom นอกจากส่วนกรรมแล้ว ประโยคยกส่วนอาจมีส่วนที่ยกเป็นอากิวเมนต์อื่นที่ปรากฏหลังกริยาหลักของประโยคเช่นเดียวกัน ในภาษาอังกฤษมีการยกส่วนที่เรียกว่า predicate adjectival phrase และ predicate nominal phrase ด้วยเช่นกัน เช่น (Celce-Murcia and Larsen-Freeman 1999, p. 612)

ประโยคยกส่วน: Ambitious she must have been, or she wouldn't have come.

ประโยคปกติ: She must have been ambitious...

นอกจากนี้แล้วในภาษาอังกฤษส่วนอื่นๆ เช่น คำปฏิเสธ ส่วนเติมเต็มวิเศษณ์วลี ภาคแสดง ฯลฯ อาจมีการยกไปไว้หน้าประโยคได้ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งกริยาหลักจะปรากฏสลับที่กับประธาน (subject-verb inversion) เช่น (Celce-Murcia and Larsen-Freeman, 1999, p. 613)

Never have I seen such a mess!

At the kitchen table was our missing uncle

Sitting at the kitchen table was our missing uncle

ในภาษาไทยก็ปรากฏโครงสร้างประโยคยกส่วนเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง เช่น (Singnoi, 2007)

ประโยคยกส่วน: นกขมิ้นนี้จีนเรียกว่านกหวางหลี่

ประโยคปกติ:   จีนเรียกนกขมิ้นนี้ว่านกหวางหลี่

2. หน่วยสร้างประโยคกรรมวาจก

หน่วยสร้างประโยคกรรมวาจก (passive construction) ในภาษาโดยทั่วไปมีลักษณะทางไวยากรณ์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ลดรูปเอเจนต์ (agent) โดยอาจปรากฏในส่วนที่ไม่ใช่ส่วนหลักของประโยคหรือไม่ปรากฏ เนื่องจากปัจจัยทางบริบทต่างๆ 2) ยกส่วนที่ไม่ใช่เอเจนต์ เช่น เพชฌายน (patient) เดทิฟ (dative) ฯลฯ ให้เด่นกว่า โดยอาจปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค เป็นต้น และ 3) มีกริยาหลักเป็นสกรรมกริยาที่กลายสภาพ เป็นอกรรมกริยาแสดงสภาพ ซึ่งส่วนหลักที่ไม่ใช่เอเจนต์นี้สัมพันธ์กับหัวข้อ (topic) ในบริบทมากกว่าถูกลดความสำคัญลง เนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ เอเจนต์ไม่เป็นที่รู้จัก เอเจนต์เป็นที่เข้าใจกันอย่างกว้างขวาง เอเจนต์เป็นที่คาดเดาได้ หรือ เอเจนต์ไม่มีความสำคัญ ยกตัวอย่างเช่นประโยคภาษาอังกฤษต่อไปนี้ตามลำดับ (Givón, 1990)

He was killed in the war.

It was known that dogs were psychic...

The plane was brought down safely.

...his son was run over by a motorcar...

นอกจากปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ผู้กระทำสำคัญน้อยลงดังที่ได้กล่าวไปแล้วนี้ หน่วยสร้างประโยคกรรมวาจกอาจเกิดจากส่วนที่ไม่ใช่เอเจนต์มีความสำคัญมากกว่าเอเจนต์ หรือมีความสัมพันธ์กับเรื่องมากกว่าเอเจนต์ เช่น (Celce-Murcia and Larsen-Freeman 1999, p. 353)

I was a young Columbian man while I worked in a cafeteria from 6:30 A.M. to 3:00 P.M. I was much respected by the management, even though I drove the people I worked with insane, because I had standards they couldn't cope with.

ส่วนที่ไม่ใช่เอเจนต์คือ เพชฌายน | ในประโยค I was much respected by the management มีความสัมพันธ์กับประเด็นในบริบทนี้มากกว่าผู้กระทำ จึงยกไว้เป็นส่วนที่สำคัญ

ที่สุดคือประธาน ในภาษาไทยมีโครงสร้างประโยคกรรมวาจกปรากฏเพื่อทำหน้าที่เหล่านี้ด้วยเช่นกัน (Singnoi, 1999) เช่น "...วันหนึ่งเกิดเหตุร้ายสำหรับแมว ถูกหมาไล่ จนพลาดตกลงไป กลายเป็นแมวน้ำ" (Singnoi, 2007) โดยส่วนที่เป็นเพชฌัญญ คือ แมว ในประโยค (แมว)ถูกหมาไล่ สัมพันธ์กับประเด็นของบริบทนี้ จึงยกไปเป็นประธาน

3. หน่วยสร้างประโยคปรากฏ

ประโยคปรากฏ (existential/presentative) ในภาษาโดยทั่วไปมีโครงสร้างที่มีกริยาหลักคือ 'be' หรือ 'have' หรือกริยาแสดงการปรากฏอื่นๆ ในบางภาษา เช่น 'sit' 'stand' 'lie' 'live' 'stay' 'remain' หรือกริยาแสดงการเข้ามาให้เห็น เช่น 'come' 'arrive' 'appear' 'approach' และอาจมีส่วนแสดงสถานที่ เช่น 'there' ปรากฏร่วมด้วย โดยมีลำดับเรียงของประโยคสลับที่กันระหว่างประธานและกริยา เช่นในภาษาที่มีลำดับเรียง SV (SVO, SOV) ก็จะกลับกันเป็น VS หน่วยสร้างประโยคปรากฏมีหน้าที่แนะนำข้อมูลใหม่ที่สำคัญเข้ามาในบริบท ยกตัวอย่างในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีโครงสร้างที่มีกริยาหลัก คือ be หรือ อาจมีกริยาหลักเป็นกริยาปรากฏอื่น เช่น exist, live, stand, lie, remain, arise, appear, emerge, happen, occur, come, go, walk, run, approach, ฯลฯ ดังตัวอย่าง

There is a man who wants to see you.

There exist several alternatives.

Along the river there walked an old woman.

โดยทั่วไปแล้ว ข้อมูลใหม่ที่ประโยคปรากฏกริยาหลัก be แนะนำมักจะอยู่ในรูปของประโยค จึงทำให้มีโครงสร้างที่เป็นประโยคสองประโยคซ้อนกัน

There is a man who wants to see you.

(There is a man + a man wants to see you)

ในภาษาไทยโดยทั่วไปมีโครงสร้างประโยคปรากฏกริยาหลัก มี ซึ่งมีคู่เทียบเป็นประโยคปกติ ลำดับเรียง SVO ด้วย เช่น (Singnoi, 2007)

ประโยคปรากฏ: มีค่างคาบอยู่ฝูงใหญ่

ประโยคปกติ: ค่างคาบมีอยู่ฝูงใหญ่

4. หน่วยสร้างประโยคเคลฟต์

หน่วยสร้างประโยคเคลฟต์ (cleft) เป็นโครงสร้างที่ใช้แสดงส่วนที่ชัดเจน ซึ่งอาจจะ เป็นข้อมูลเก่าหรือใหม่ก็ได้ จึงไม่ใช่ว่าส่วนที่สัมพันธ์กับหัวเรื่องในบริบท โดยข้อมูลที่ชัดเจนนั้นจะ นำมาไว้ในกรอบที่เรียกว่า “cleft” สำหรับกรอบโครงสร้างเคลฟต์ในภาษาอังกฤษ คือ it + be + ส่วนที่ชัดเจน + คุณานุกรประโยค เช่น (Givón, 1990)

It was Joe who lent me a bike (rather than Mary)

It was a bike that Joe lent me (rather than a car)

ในภาษาไทยปรากฏประโยคเคลฟต์ด้วยเช่นกัน เช่น (Singnoi, 2007)

ประโยคเคลฟต์: ฉันเป็นคนที่ชอบทำกิจกรรม

ประโยคปกติ: ฉันชอบทำกิจกรรม

นอกจากนี้ในภาษาอังกฤษมีโครงสร้างเคลฟต์อีกแบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า “เคลฟต์เทียม” (pseudo-cleft) ซึ่งใช้แสดงข้อมูลที่ชัดเจนเมื่อมีการลงน้ำหนักคำเท่านั้น โครงสร้างนี้มีที่มาจาก โครงสร้างที่ประธานเป็นคุณานุกรประโยคที่ปราศจากคำนามหลัก โครงสร้างนี้จึงขึ้นต้นประโยคด้วยสรรพนามเชื่อมต่อ (relative pronoun) ที่กลายเป็นคำแสดงคำถาม (question word หรือ wh word) ในปัจจุบัน เช่น (Givón, 1990)

The one who will milk the goat is Joe.

What Joe will do to the goat is milk it.

What Joe will do is milk the goat.

What Joe will milk is the goat.

ในภาษาไทยก็ปรากฏประโยคเคลฟต์ชนิดนี้ เช่น (Singnoi, 2007)

ประโยคเคลฟต์: คนที่ชอบทำกิจกรรมคือฉัน

ประโยคปกติ: ฉันชอบทำกิจกรรม

Celce-Murcia and Larsen-Freeman (1999) เรียก เคลฟต์โครงสร้างแรกว่า เคลฟต์ it (it-cleft) และเรียกโครงสร้างหลังว่า เคลฟต์ wh (wh-cleft) ซึ่งเป็นชื่อที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ และกล่าวถึงหน้าที่ของเคลฟต์ทั้งสองชนิดที่นอกเหนือไปจากที่ Givón อธิบายว่า ประโยคเคลฟต์ทั้งสองชนิดแม้ว่าจะใช้แสดงข้อมูลที่ชัดเจนเหมือนกันก็ตาม แต่ข้อมูลในประโยคเคลฟต์ it

ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ผู้พูดและผู้ฟังกำลังคิดอยู่ ในขณะที่ข้อมูลในประโยคเคลฟต์ wh อยู่ในความคิดของผู้พูดและผู้ฟัง และมักใช้ในบริบทที่ไม่เป็นทางการ

5. หน่วยสร้างประโยคย้ายส่วนไปขวา

ประโยคย้ายส่วนไปขวา (right dislocation) มีโครงสร้างที่ย้ายส่วนที่เน้นไปขวาสุดของประโยค โดยมีสรรพนามที่ใช้แทนส่วนเน้นไว้ในตำแหน่งปกติของส่วนนั้น โครงสร้างนี้ใช้เมื่อผู้พูดคิดว่าผู้ฟังสามารถตีความสรรพนามนั้นได้จากบริบทเหมือนกันไป แต่เมื่อพูดไปแล้วต้องการความมั่นใจว่าผู้ฟังสามารถตีความสรรพนามนั้นได้จริงๆ ยกตัวอย่าง เช่น (Givón, 1990)

...so he comes over, John does, and...

...so we saw him come over, John, and...

ในภาษาไทยก็ปรากฏประโยคย้ายส่วนไปขวาเช่นเดียวกัน เช่น (อัณฺษลี ลิงหน้อย, 2548)

ประโยคย้ายส่วนไปขวา: ฉันไม่ชอบหรอก ปลาร้านะ

ประโยคปกติ: ฉันไม่ชอบปลาร้าหรอก

6. หน่วยสร้างประโยคย้ายส่วนไปซ้าย

ประโยคย้ายส่วนไปซ้าย (left dislocation) มีโครงสร้างที่ส่วนที่เน้นย้ายที่ไปซ้ายสุดหรือปรากฏหน้าประโยค โดยคงสรรพนามที่ใช้แทนส่วนนั้นไว้ในตำแหน่งเดิม ส่วนที่เน้นทำหน้าที่บ่งชี้เรื่องซึ่งมักจะเป็นข้อมูลเก่าที่กล่าวผ่านมาแล้วแต่หยิบยกขึ้นมาใหม่ ในภาษาอังกฤษพบในภาษาพูดที่ไม่เป็นทางการ (โดยส่วนที่เน้นมีการลงน้ำหนักเสียงแยกออกมาต่างหาก) ยกตัวอย่าง เช่น (Givón, 1990)

John, I never saw him there

ส่วนในภาษาไทยประโยคชนิดนี้ก็มีปรากฏ เช่น (Singnoi, 2007)

ประโยคย้ายส่วนไปซ้าย: นักศึกษา เขาใส่เสื้อผ้าแบบไหน

ประโยคปกติ: นักศึกษาใส่เสื้อผ้าแบบไหน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1.1 หาอัตราส่วนการปรากฏของหน่วยสร้างประโยคเน้นส่วนในภาษาต้นฉบับภาษาอังกฤษ

1.2 หาอัตราส่วนกลวิธีการแปลต่างๆ ดังที่มีระบุในตารางจัดเก็บข้อมูลของหน่วยสร้าง ประโยคเน้นส่วนแต่ละชนิดในภาษาอังกฤษ เพื่อให้ได้มาซึ่งกลวิธีการแปลที่ผู้แปลนิยมใช้

2. วิเคราะห์ลักษณะไวยากรณ์

วิเคราะห์ลักษณะไวยากรณ์ของประโยคในภาษาไทยที่ผู้แปลเลือกมาแปลประโยคเน้นส่วนหรือที่ผู้แปลสร้างขึ้น (หากมี) เพื่อใช้แทนประโยคเน้นส่วนชนิดต่างๆ ในภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาการเรียงคำ ส่วนประกอบประโยค วากยสัมพันธ์ ฯลฯ

